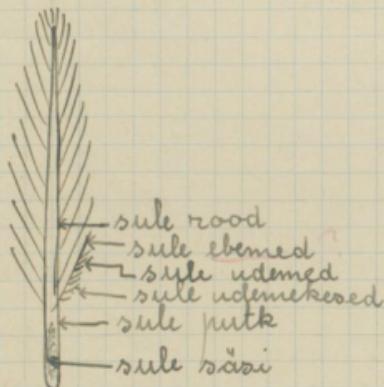

looduslooo klassitöö nr. 2.

14. II 42.

1. Linnu katesulel ehitus on järgmine:

Linnu tiiva katesuled jagunevad esimese- ja tisejärgu koosulgideks. Peale nende on taval veel väike mukitiib.

2. Yksaliku soomus on tekkimud pealise nahas. Nend katavad sisaliku keha sarnsete kõbrukaste, kibiste ja soomustega.
3. Ei.

Jt.

Looduslooo klassitöö nr. 1.

N. Raudsepp
Ib kl.

1. Kõrikott; kui orangutan seda paisutab, siis kövendab see häält.
2. Fa peab ajuyahti. Õhtuvidevikus lähevad hundid hanereas saaki jälitama ja väsita-vad tida seni, kuni ~~V-katte~~ ^{nommikud} saavad.
3. Ei ole, sest neid tal pole vaja ja vees oleks nad ka tülikad.
4. Ei jäü, see muidu tungibesi vesi kuulmirelku ^[edesse].
5. 40 cm paksune pekikiht, mis hoib soojust ja vähendab kehakaalu.
6. Ülihäästi, sest muidu ei saaks ^{ta} amale nii hästi toitu muretseda.
7. India elevandi hambadon pikad, mis koosnevad ristipidi sarnliistakuist. Noored ele-vandil töötavatid esimene hambapaar, kuid kui need kuluvald, siis astuvad tegurisse järgmine paar ja vanal elevandil töötavad tagumised hambapaarid.
8. Oma kukkusse nisanibile, kuhu paege end kinni imet.

PEM 11337-2

✓ 27.5.146

9. Sellega, et tal on nakk ja et ta mureb
ja tal on ka kloaak.

45.

Looduslooo klassitöö nr. 3.

1. Mesilased. 2. Mis on putuka eristusehundik?

1. Mesilane on selgrootu. Ta kuulub liliyalgsete hõimkonda, putukate klassi, kiltiivaliste seltsi, astlaliste alamseltsi, mesilaste sugukonda.

Mesilane on ühiskondlik putukas. Nomas-
ti elasid mesilaspered õönsates püntivides, niiud
aga on inimesed neile ehitamud tarud.

Tarvis elavatest mesilastest on kõige rohkem töömesilasi, siis vähem isamesilasi ehk leski ja üks ainus emamesilane. Töömesilaste ülesan-
deks on kärgi valmiotada, mith koguda ja vast-
sete eest hoiatuseda. Töömesilased, kes meesinevad
ja suira koguvad, lindavad öielt öiele; seal nad
lakuuvad oma libamissuistega öiemahla. See vat-
gub söögitoru kaudu meeponide, kus muutub meeks.
Tema karvase tagakeha külge jääb rohkesti öie-
tolmu-suira. Oma tagajalgade kõrpkate esimes-

te lühide küljes olevate harjakesteega pühib mesilase seura suira suirakorvikeste. Suirakorvike on moodustunud mesilase tagajala süärde. Tarusse tagasi jõudes annab mesilane tarutöölisele seura ja ja mee ära. Meth annab ta oma astla kaudu, mis asub mesilase tagakehas. Astel on mesilasel ka kaitsevahendiks. Isamesilasel puudub astel.

Kvadell hakkavad töömesilased järeltulva soov jooks ^{jakamise} kõrgi ehitama. Töömesilaste munad muneb ema harilikkudesse väikestesse kannadesse. Ümurematisse kannudesse muneb ema seemendamata munad, millest arenevad isamesilased. Eriti suurtesse kannudesse munetud muude vastseid toidavad töölised eriti rohkelt. Neist arenevad emamesilased. Pereheitmiseks nim. seda kui vana emamesilane koos vanade töölistega lahkuib tarust. Mesilane on kasutik jutukas.

2. Malpighi sooned.

34

N. Raudsepp
Ist klass
13. II kl. a.

Tähendamisesõna külvajast.

Üks külvaja läks välja külvama. Muist seenied kukkus tee äärde. Osa neist nokkisid linnud ära. Osa aga hakkas kasvama, kuid nad sõtkuti maha. Muist seemnid kukkus kaljusele pinnale. Et seal vähe mulda oli, hakkas seemne nuttu idanema. Siia ei saanud taim kaljusele pinnal suurt juurt ajada. Kui pöörd tuli, kuivas ta ära. Muist seemet kukkus ohakate sekka. Seal ei saanud ta kasvada, sest ohakad lämmatasid ta ära. Muist seemet aga kukkus heale maale ja kandis saja, kuuekiimne, kolmekiimne ja kümne võrra vilja.

Kui Jeesus rääkis tähendamisosõna külvajast siis ta mõtles selle all Jumala sõna levikut inimeste seas. On väga mitmesugused inimesi. On väga mitmesugust Jumala sõna vastuvõtmist. Need inime-

sed, kes on nagu tee äär, kubas seeme küll idame-
ma hakkab, aga linnud ära nokivad ja tiised ini-
mesed maha sõtkuvad. Nii sugused inimesed kuule-
vad küll Jumala sõna, aga see lähet nel ühest kör-
varst siisse, teisest välja. Nende hingel ei jää Juma-
la sõna püsima. Yamuti on lugu ka nende ini-
mestiga, kes on nagu kalju. Nii on palju muid
tähtsamat hingel, kui Jumala sõna; see lähet seal
varsti välja. Neidi tisiti on lugu aga nende ini-
mestega, kes on nagu ohakane pind. Nii rõtavad
Jumala sõna varstu, see hakkab nii idanema, kuid
nel on ümber nii palju halbu nimesi, kes ei võta
Jumala sõna varstu ja möjutavad teisigi sellest loo-
buma. Nel, nagu ohakate seas elavil inimestel
ei saa ka olla nii tigurat iseloomu, et vaata-
mata ümbruse ülihalvale möjile nad jäävad sel-
lest puutumata. Oga niks on nel siis missugune
sõrgavõtu iseloom? Teame ju, et inimene on kol-

vale palju vastuvõtluskui heale. Nii nad ei
seagi head püsida ja lopsakatele ohakatele vaata-
mata Jumala sõna vastu votta ja levitada. Nii
aga, kes on hea maa nagu hea maa, nende ka-
du ongi hoiatusk nii levinud, sest rõtavad
ta vastu ja levitavad ka veel nii rohkelt.

✓ 5-

10.XII.1937.

Kontrolltöö

Maata Raudsepp

III klass

Ainsus.

Nimetar mis?	Omaastar mille?	Osaastar mida?	Lisreütl, kaasaitl, alakeütl, ilmaütl,
Kate, mätas, hape, rikas, sukk,	Katte, mätta, happe, rikka, suka,	Katet, mätast, happet, rikkast, sukka,	Kattesse, kattega, kättele, katteta, häppesse häppega, rikasse, rikkaga, sukkasse, sukage,
			mättasse, mättaga, mättale, mättala, happete, happena, rikale, rikkata, sukale, sukata,

Mitmus.

Nimetar mis?	Omaastar mille?	Osaastar mida?	Lisreütl, kaasaitl, alakeütl, ilmaütl,
Katted, mättad, sepad, happed, rikkad, sukad,	Katete, mätaste, septide, hapete, rikaste, sukkade,	Katetesse, katetega, kätetele, käteteta, seppi, seppide, hapetesse, hapetega, rikastesse, rikastega, sukkade, sukkiki,	Kateteesse, katetega, kätetele, käteteta, mätastesse mätasteg tega, mätastele, mäteteta, seppadesse seppader ga, seppadele, seppade, hapetesse, hapetega, rikastesse, rikastega, sukkadesse, suk kadega, sukkadele, sukkadeta.

JL-

Die Kinder im Walde.

Personen: Hans, Grete, der Käfer, die Biene,
die Ameise, zwei Vögl, der Bach.

I

(Die Straße. Hans und Grete gehen in die Schule).

Hans: Heute will ich nicht in die Schule gehen.

Gehen vor lieber in den Wald. Willst du,
Schwesterchen, mit mir kommen.

Grete: Ja, gern ich kann mit dir.

(Sie kehren ~~sich~~ um und gehen zurück).

II

(Der Wald. Die Kinder laufen her. Ein großer
Käfer kommt langsam).

Grete: Käferchen, willst du mit uns spielen?

Hans: Ohne dich ist es langweilig. Ich bitte
dich, kann und spiel mit uns.

der Käfer: (Bleibt stehen). Als ich noch jung war,

• dann wollte ich wohl spielen, aber jetzt
bin ich schon alt. Ich habe auch kei-
ne Zeit. Ich muß noch tausend Dinge tun.
(Sieht wieder langsam fort).

die Kinder: Sehr schade.
(Eine Biene fliegt ^{hier u. her} herein).

die Kinder: Bienchen, komm mit uns spielen.

die Biene: Ihr wollt doch süßen Honig essen.
Ich muß ihn sammeln. Darum habe
ich keine Zeit.
(Fliegt fort).

die Kinder: Warum will niemand mit uns spielen?
(Ameisen laufen hin und her).

Hans: Du kleine Ameise, willst du mit uns spie-
len?

die Ameise: Ich habe keine Zeit, ich muß Speise für
den Wintersammeln.

(Jetzt kommt eine ^{andere} Ameise).

Grete: Komm mit uns spielen!

die Ameise: Wir, Ameisen, haben niemals Zeit.

Wir müssen immer arbeiten. Ich
kann nicht mit euch spielen.

(Auf einer Tanne hört man Vogel-gesang).

die Kinder: Vögel, kommst mit uns spielen.

der erste Vogel: Unsere Jungen wollen essen. Wir müs-
sen sie füttern...

der zweite Vogel: ... und in den Schlaf singen.

(Die Kinder schlagen mit der Hand? und gehen weg).

III

(Die Kinder kommen an einen Bach).

Hans: Im Walde kann niemand mit uns spielen.
Niemand hat keine Zeit.

Grete: Flüfer, Bienen, Ameisen und Vögel, alle ha-
ben etwas zu tun. Du Bach, kannst uns
etwas Lustiges erzählen.

Hans und Grete: Wir bitten dich!

der Bach: Ihr müßt in ^{der} Schule sein und ler-

V. 37. 1146
H.S.

nen. Warum seid ihr so faul?

(Die Kinder gehen traurig fort).

Klassitöö B.

18. III 42.a.

1. Karl lohutas vinda. Karl tröstete den Bruder.
2. Tema tahtis parajasti södureid mängida. Er wollte gerade Soldaten spielen.
3. Tema vöttis kondi kätts. Er nahm den Hirschen in die Hand.
4. Kuidas siin käsi käib? Wie geht es dir?
5. Laps oli ära jooksmud. Das Kind war fortgelaufen.
6. Missugune on siis meie klassikene? Welches ist denn unser Hätschen?
7. Kass tulि põesastikust välja. Die Katze kam aus dem Gebüsch heraus.
8. Iisa tulub juba. Der Vater kommt schon.
9. Kas tema ei mängi täna aias? Spielt er heute nicht im Garten?
10. Mölmad klassikesed näsid üsna sarnased välja. Beide Hätschen sahen ganz gleich aus.

5

Deutschland Lied.

Deutschland, Deutschland über alles, über alles in der Welt,
wenn es stets zum Schutz und zur Verteidigung
zusammen hält.

Von der Maas bis an die Nelen, von der Elbe bis
an den Belt.

Deutschland, Deutschland über alles, über alles in
der Welt

5-

Paracelsus.

Memel, Memel, Memel.

1. haakrist	der Flakenkreuz
2. lootus	die Hoffnung
3. tänav	die Straße
4. pruun	braun
5. päev	der Tag
6. leib	das Brot
7. vaim	der Geist
8. samm	der Schritt
9. vaba	frei
10. vaatama	schaeu
11. täis	voll
12. juba	schon
13. seltsimees	der Kamerad
14. maha laskma	erschießen
15. kindel	fest
16. marssima	marschieren

5-

PEM 11337-11

V8f 146

HS.

Parandus.

das Hakenkreuz, das Hakenkreuz, das Hakenkreuz.

2

N. Raudospa
10.I 42.a.

1. tegu - der Tat
2. elu - das Leben
3. käsi - die Hand
4. isamaa - das Vaterland
5. süda - der Herz
6. maailm - die Welt
7. naime - die Frau
8. Iaksamaa - Deutschland
9. önn - das Glück
10. laskma - lassen
11. vaimustama - begeistern
12. vabadus - das Freiheit
13. vana - alt
14. üksmeel - der Einigkeit
15. ilus - schön
16. truidus - die Treue

3

PEM 11337-12

Vgl. 146
HS.

Nigade parandus.

Die Tat, die Tat, die Tat. Das Herz, das Herz, das Herz. Das Freiheit, das Freiheit, das Freiheit. Die Einigkeit, die Einigkeit, die Einigkeit.

Klassitoo nr. 3.

N. Randrup

1. næv - der Tag
2. leib - das Brot
3. loodus - die Hoffnung
4. tånar - die Straße
5. miljon - der Million

19.I 42.

I^b kl.

Zum letzten mal wird nun Appel geblasen.

Zum Kampfe stehen wir alle schon bereit.

Bald flattern Hitlerfahnen über alle Straßen.

Die Knechtschaft dauert nur noch kurze Zeit.

4—

Parandus.

Die Million, die Million, die Million; letztemal,
letztemal, letztemal; der Appell, der Appel, der
Appell.

Klassitöö nr. 4.

N. Randsepp

Ist kl.

21. I 42.a

1. Tänan Teid!	- Ich danke Ihnen!
2. Palju tänu!	- Vielen Dank!
3. Südamlik tänu!	- Herzlichen Dank!
4. Andeotage!	- Entschuldigen Sie!
5. Tabandust!	- Entschuldigung!
6. Palun!	- Bitte!
7. Parim tänu!	- Besten Dank!
8. Tänan väga!	- Danke schön!
9. See on teist kuna!	- Das ist schön von Ihnen!
10. Väga lahke!	- Sehr liebenswürdig!
11. võitlus-	Der Kampf
12. kestma -	dauern
13. lühike -	kurz
14. aeg -	die Zeit
15. lehvima -	flattern
16. puhuma -	blasen

5.

29. I 49.a.

N.Raudsepp

Klassitöö nr. 5.

1. preili	das Fräulein
2. kael	der Hals
3. ajaleht	die Zeitung
4. ema	die Mutter
5. rahvas	die Leute
6. kohtama	treffen
7. teadma	wissen
8. noorlus	die Jugend
9. puhkus	die Ruhe
10. jõulud	die Weihnachten
11. õhtu	der Abend
12. kell	die Glocke
13. soovima	wünschen
14. kaastegu olema	mitwirken
15. küsimä -	fragen
16. vastama	antworten

5.

Klassitoo nr. 6

1. mägi	der Berg
2. noorus	die Jugend
3. rõõmus	froh
4. tähendama	bedeuten
5. kurb	traurig
6. taadma	wissen
7. muinasjutt	das Märchen
8. õhk	die Luft
9. saatma	begleiten
10. jahe	kühl
11. päikesepaiste	der Sonnenschein
12. voolama	fließen
13. silitama	gestreicheln
14. rahvas	die Leute
15. kavjuma	schreien
16. sätendama	funkeln

5-

Parandus.

streicheln, streicheln, streicheln.

Klassiköö. B

1. Minna tahab Narva sõita. Ich will nach Narva fahren. 2 F.
2. Ottol on kaks kahvrit. Otto hat zwei Koffer.
3. Kas kelner tuleb? Kommt der Kellner?
4. Kus on sinu piink? Wo ist deine Bank?
5. Annal on 1 saulg aga 4 platsit
- 5.6. Tema tunniplaan on: kell 9 eesti keel, kell 10 ajalugu, kell 11 maateadus, kell 12 võimlemine. - Sein Stundenplan ist: um neun Estnisch, um zehn Geschichte, um elf Erdkunde, um zwölf Turner.
- 6.7. Fal on Münchenis üks vabrik. Er hat in München eine Fabrik. 1
- 7.8. Minekell on viis minutit enne seitset. Meine Uhr ist fünf Minuten vor sieben. 1
9. Kas õpilane kuuleb, mida õpstaaja ütleb? Hört der Schüler, was der Lehrer sagt?

PEM 1133F-17 10. Frau Müller ostet übe vorste. - Frau Mitt-

V 397 146 HS. Er kaeft eine Wurst.

11. Tema poeg Albert an ^{kuer} iekteist aastat vana.

Sein Sohn Albert ist elf Jahre alt.

14x

Fehlerverbesserung.

6. Er hat in München eine Fabrik.

7. Meine Uhr ist fünf Minuten vor sieben.

Kontrolltöö nr. 1.

1. Pöllundus nooremal raua-ajal
2. Mügilinnused.
3. Haldjate ja loodusjõudude austamine

Nuata
Raadsepp
Progummi tel
10.X 1939.a

1. Pöllud olid nooremal raua-ajal kaheks jaotatud - alamaaks ja põlispõlluks. Põlispõld oli küla lächedal iga perel omavõtte kasutada. Seda haris iga pere ise, kellele see kuulus ja saagi sõi ka üksik pere. Põlispõllust seisid ikka üks pool kesas ja teine vilja all. Alamaa aga oli külast lemal. See kuulus ühele ehlk koguni mitmelle külgale. Alamaad haris tõue kilia rahvas ürselt ja saakki jagati omavahel õra. Kui alamaad tehti palisseesse metba, siis oli see töö viti raske. Metsas raiuti puud sügisel maha ja kevadel siündati siis need puuvallide põlema. Tuliseid tükke veerati siis ühestkuhest teise, et maa saaks hästi puutuhaga väetatakse. Pärast künti seda veel harkadra ja searinaga ning astusti karuäkkega. Karuäkkedeks oli pikks pungulks millele absad olid ühele perale pulkaadeks jäetud. Liis kasvatati põldudel rukist, nisu, kuura, oora, hernest, lina, kunevit, tatart ja ucerid. Niimasseid kachte külvati just alamaale. Alamaa väeti 3-4 aastat järjest tarvitusele ja jäeti siis 15-20

aastaks pubkuma.

2. Mägilinnus oli kindlustatud mää-
kirle või mõni väikse kõrgendik. Küsu-
gune mägilinnus on Otepääl.

3. Naoremal raua-aegil austati hald-
jaid ja lõodusjõudusid. Siis arvati, et
igal asjal, loomel ja inimesel on oma
hulgas. See inimene oli hõige, siis arvati, et
tunes on üks paha vaim. Hõige manitse-
ja püüdid sii seda paha vaimu mitme-
sugusti vätete abil välja ajuda. Hõikidel
asjadel olik ka oma haldjad. Naiteks mu-
jas olik mitmesugused haldjad. Arvati,
et inimesed töö juures tarvitavad hald-
jute abi ja siis nende arvutamad asu-
paiged majas hoiati pehmad ja rahueli-
kud. Metsas puude hulgatale avaldati
austust sel teel, et puude õmber ja nende abs-
tele seoti ähvardlikkuse ja paelle. Kli-
ties oli eriti palju neid kindikesi seotud. Aus-
tati ka mitmesuguseid leardusjõudusid. Arva-
ti et Saara-estlaste muistne pimal-saadas
maa peale vihma ja äikeset ning põnda ja
pääkesepaistet. Saarat kujuteldi vananemena,
kes hoiab käes kannis vibu-vikerlaevat
ja saabab maapeale tuliseid nooli. Saar
kujuteldi, et see sarnas Saara saabab mõra-
peale vihma.

4. Esiajaloolise aja ajajärgud.

Linnaeg algab inimese tegutsenuna hak-
kamisega maaekeral ja lõpeb 1300 a. e. Kr.
Bronksiaeg algab 1300-500 a. e. Kr.
Raua-aeg 500-2. - 1200 a. p. Kr.

K. h

Parandus.

2. Mägilinnus oli kindlustatud määkirik või
mõni väike kõrgendik. Hisingused mägilin-
nused on Otepääl, Viljandis ja Tartus.

Hontrolltöö nr 2.

14 XI 1939 a.

1. Mädispäeva lähing.
2. Kaupo.
3. Muistee Vabandusvõtluse kinnang.

1. Mädispäeva lähing oli 21 sept. 1217 a. Lem-
bitu kutsus kokku sakalased, ugalased, harjula-
sed, ridalaused ja vruulased saklaste vastu võit-
lema. Loodlaste väge sai kokku umbes 6000 meest.
Loodlaste ja saklaste valmisvaid lähingu

vastu. Liivalased ja lätlased olid veel abiks. Laksad väed olid paigutatud keskelt, liivalased paremale ja lätlased vasemale tiivale. Iku Lembitu oli oma neljad ära jaotanud: tugevarrad keskole ja teised tihadele. Eestlasted palusid abi ka venelastelt ja saatsid neile kinditusi. Venelaste abi jui aega hiljaks.

Lembitu kogus oma vee Pala jõe lähedale metsa. Ja varsti algas vihane võitlus. Lätlased olid mõlemal pool suured. Lätlane Veko tundis Lembitu ära, kihutas talle järele ja tappis ta selja tagant. Ka Haapsu sai surmavalt haavata. Varsti kleistasid Lembitu vend Umpere ja teised eestlaste vanemad rahulülitääriksini. Nii üksid sakslased eestlasti kuni Pala eheks Narvesti ja Emajõeni ristida.

2. Haapsu oli üks liivalaste vanemaid. Iku sakslased meie maale tulid, leviski temagi enast ristida. Laksad meelitasid teda suurte kindustega ja Haapsu muutuski saklaste vabaldusnõheks. Madise põeva lutingus sai ta surma.

3. Muistne Eesti Vabadevõitlus lõppes a. 1327. Eestlased pidasid väga kaua vastu, sellele vastamata, et tel oli väga palju vanemas. Eestlastel tuli sõdida saklaste, liivalaste, lülvaste, taanlaste, rootslaste, venelaste ja leedu lastega. Väige energilisemad pealtingimused olid sakslased.

Kontrolltöö nr. 2

Nuata
Raude sepp

3. järg. Eestlastel olid palju halvemad relvad, vähem kindlaid linnuseid ja vähe sõjaväge. See kõik aga siiski näitab, et eestlastel jatkus küllalt jalgust, jäändu, tubet ja vaprust nendes oludes mii suure vanklasega sõdida.

Parandus.

1. Nuid rõivad sakslased eestlasti kuni Pala eik Na-vesti jõeni ristida ja see maa oli ka vallutatud.
2. Sakslased mõlitasid teda suurte kingitusega ja Karpo munits sakslaste pooldajaks.
3. Muistne Eesti ~~taiduvoröötlus~~ lõppes a. 1227. Eestlased pidasid 19 aastat vastu. See on väga piklik aeg.

Kontrolltöö nr. 3.

16. XI 1939.

1. Salurahva maksaid mõisnikule orduaiga lõppipoole.
2. Illostrid meemaal.
3. 1346. aindmisse nimetus

1. Mõisnikule tuli maksta käigepaalt kinnist. See oli üks kinnendik silgasaagist, pärast poolega nõuti koguni ühte neljandikku ja mõnel

pool isegi kalmadiku lege viljasaagist. Loomade pealt mäkselavat maksmi nimetati vere-thk karyakummiseks. Seda tulि maksta iga kinnenda noorlaama pealt hiljen rahas aga alguses anti iga kiimne noorlaam. Ütöishikule maksti ka vaburst. Selle jooksu pidi talupoeg üks või kaks korda aastas vilja ja loomi teatava hulgaga andma. Vakupidudeks tulи ka jalle talupojal ameid tina. Siis peeti palgasõdureid, kellele tulи palka maksta. Seda raha tööd jalle talupojad, see oli nn. meistriraha.

2. Katoliku usu rõõtulepäisemisega harkati meie maale ehitama ka kloostreid. Mee mal oli neid nelj, nimelt Pirita, Padise, Kuimetsa ja Härkna. Neil leidus meeskloostreid munakadel ja naiskloostreid nunnadel. Munad ja nunnad pidid elame väesuses ega tohtinud abielluda. Kloostris tulи palju rasket tööd teha ja igavese öndseuse saanioeks seal alati pahvestati. Kloostreis tehti palju mitmeaugust käitvööd ja kellel oli ilus käekiri, need kirjutasid raamatuid ümber. Seal hariti ka pöldus ja talurahwas õppiski kloostreilt uusi pölluharinimise viise. Samuti olid kloostrid need kohad, kust talurahwas õpis kasvatama uusi viljapruude ja sorte.

3. A. 1346 sai ordu Harju- ja Virumaa amale.

11

Parandus.

1. Selle jooksu pidi talupoeg üks või kaks korda aastas vilja ja loomi teatava hulgaga andma nn. vakupidudeks.

2. Mee mal ~~ka~~ oli kloostreid õige mitu, neist tähtsamad on Pirita, Padise, Kuimetsa ja Härkna.

PEM 11387-19

~~V 3. 146-2~~

V 3. 146-2